

DEPARTEMENT CULTUUR, JEUGD & MEDIA

Vlaamse overheid
Arenbergstraat 9
1000 BRUSSEL
vlaanderen.be/cjm

Nota aan de heer Jan Jambon
Minister-president van de Vlaamse Regering en
Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur,
Digitalisering en Facilitair Management
Martelaarsplein 19, 1000 BRUSSEL

uw bericht van	uw kenmerk	ons kenmerk	bijlagen
17/10/2023	SCvW		
vragen naar/e-mail		telefoonnummer	datum
			23/11/2023

Betreft: Inspectieverslag Vrede vzw

Geachte heer Minister,

Op 17/10/2023 ontving de administratie een kabinetsnota, waarin u vroeg om 2 organisaties, Get Basic vzw en Vrede vzw, ter plaatse te inspecteren, in het kader van de toepassing van de subsidievoorwaarden gesteld in art. 48, §1, 8° van de decreet van 7/7/2017 houdende de subsidiering en erkenning van het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Uw vraag was of er binnen de werking van beide organisaties subsidievoorwaarden werden geschonden, en meer bepaald het respecteren van de principes en de regels van de democratie en het Europees Verdrag inzake de Rechten van de Mensen toepassen. De inspectie diende zich tot te spitsen op de berichtgeving en moest op zeer korte termijn worden georganiseerd.

Op basis van de eerste screening van alle binnen het decreet SCvW erkende organisaties (zie ook nota aan de Minister dd. 20/10/2023) kwam de administratie tot de conclusie dat van de 7 erkende organisaties die communiceren over het Midden-Oosten conflict er bij zes organisaties geen elementen aangetroffen werden die aanleiding konden geven tot verder administratief-juridisch onderzoek met betrekking tot de schending van de voornoemde subsidievoorwaarde. Dit betrof: Amnesty International Vlaanderen, Climaxi, Kif Kif, Pax Christi Vlaanderen, Vrede vzw en Forum voor Vredesactie.

In een nota dd 20/10/2023 vroeg uw administratie -op basis van bovenvernoemde screening- de inspectie van vzw Vrede niet door te laten gaan. In een replieknota dd. 27/10/2023 drong u er op aan deze inspectie vooralsnog uit te voeren.

In de voorbereiding van de inspecties van Get Basic vzw en vzw Vrede werd enerzijds beroep gedaan op interne expertise in het sociaal-culturele werk, en anderzijds op de juridische expertise van Mrs [REDACTED] en [REDACTED] advocaten bij [REDACTED]. De inspectie van Get Basic vzw werd uitgevoerd door [REDACTED] directeur-teamverantwoordelijke SC&B en [REDACTED] directeur-teamverantwoordelijke Dossierbeheer en vervangend Afdelingshoofd (in afwezigheid van [REDACTED]). Dit inspectieverslag werd u eerder bezorgd. De inspectie van vzw Vrede ging door op woensdag 22 november 2023, door [REDACTED] directeur-teamverantwoordelijke SC&B en [REDACTED] Afdelingshoofd Erkennen en Subsidiëren.

Tijdens het inspectiegesprek van vzw Vrede was voor de organisatie, naast de twee genoemde inspecteurs de heer [REDACTED] aanwezig. De heer [REDACTED], woordvoerder, bevestigt dat de organisatie in haar berichtgeving (via de website www.vrede.be) in haar bijdragen over de gebeurtenissen in Gaza/Israël sinds 7/10/2023 er systematisch over waakt de principes en de regels van de democratie en het Europees Verdrag inzake de Rechten van de Mensen toe te passen en te respecteren.

De administratie stelt vast dat de website www.vrede.be bestaat uit verschillende onderdelen. De gepubliceerde stukken worden telkens duidelijk gelabeld: er zijn 'artikels', 'opinies', 'actieverslagen' en 'persberichten'. De lay-out van de website is helder en overzichtelijk.

In haar laatste visitatieverslag (dd. 10/7/2023) stelde de externe adviescommissie het volgende: *"De missie en visie van Vrede dragen bij aan het doel van het decreet Solidariteit, een democratische samenleving, burgerschap. zijn thema's die in de kern zitten van de organisatie. Het beleidsplan bevat voldoende werkingsgegevens die aantonen dat de organisatie via informatieverspreiding, sensibilisering en een vormingsaanbod burgers informeert en activeert om te participeren aan het realiseren van een meer vreedzame en rechtvaardige maatschappij, gebaseerd op menselijke veiligheid en afwijzing van militarisme"*. In het inspectiegesprek herhaalt [REDACTED] dat vzw Vrede werkt rond diverse conflictthema's, zoals de Oekraïne-crisis, het Midden-Oostenconflict, het bewapeningsvraagstuk (incl kernwapens), het Koerdische vraagstuk, de situatie in Zuid- en Midden Amerika, etc.. Vanuit haar contextanalyse detecteert vzw Vrede twee hoofdthema's waar ze deze beleidsperiode op focust: militarisering en menselijke veiligheid in de MONA-regio's. Net als tijdens het visitatiegesprek benadrukt vzw Vrede het belang van het kunnen inspelen op de actualiteit, waardoor de focus op de thema's soms kunnen verschuiven. Vzw Vrede is als relatief kleine organisatie sterk afhankelijk van de veranderende context. De actualiteit gebiedt vzw Vrede immers regelmatig haar doelstellingenkader en haar inzet op de hoofdthema's bij te sturen of te wijzigen. Zo moet Vrede momenteel een grote wendbaarheid aan de dag leggen sinds de oorlog in Oekraïne (focus op hoofdthema militarisering) en het Midden-Oosten conflict ten koste van het andere hoofdthema 'menselijke veiligheid in de MONA-regio's'.

Conclusie:

De eerder opiniërende toon van veel artikels gepubliceerd op de website www.vrede.be hangt samen met de kritische rol die de organisatie zich -conform het vigerende decreet- aanmeet. Dit kan er tegelijkertijd voor zorgen dat in tijden van polemiek en verhitte debatten een erkende socio-culturele organisatie als vzw Vrede, die zich bewust focust op haar politiserende functie, in het oog van de storm komen te staan. Het is evenwel duidelijk dat de organisatie vzw Vrede de voornoemde subsidievoorwaarde niet schendt. De administratie kwam, ondersteund door de externe analyse van 2 raadsheren-advocaten van [REDACTED] tot volgende conclusie:

Mogelijke schending van artikel 2 EVRM (recht op leven) en artikel 5 EVRM (recht op vrijheid en veiligheid):

- Artikel 2 EVRM verplicht staten om voldoende preventieve operationele maatregelen te nemen om het recht op leven van anderen te beschermen
- In de context van terrorisme oordeelde het EHRM reeds meerdere malen dat een Staat artikel 2 EVRM schendt indien het onvoldoende preventieve maatregelen neemt om terroristische aanvallen te voorkomen wanneer zij op de hoogte is van een reeel en onmiddellijk risico op een aanval die het leven van mensen in gevaar zou kunnen brengen
- Het recht op leven in artikel 5 EVRM verbiedt het onrechtmatig ontnemen van iemand zijn vrijheid. Ook hier is een verplichting voor een Staat om de schending van dit recht te voorkomen
- In de tot op heden gepubliceerde artikelen van vzw Vrede kan er geen duidelijke oproep tot geweld of gijzelingen worden gelezen, die zouden kunnen wijzen op een (dreigende) schending van het recht op leven of het recht op vrijheid en veiligheid
- Artikel 2 en 5 EVRM zouden enkel ingeroepen kunnen worden indien de vzw Vrede zelf terroristische organisaties financieel zou ondersteunen om gewelddaden/gijzelingen te plegen of zeer expliciet zou oproepen tot het plegen van gewelddaden/gijzelingen, waaruit een "reel en onmiddellijk" gevaar voor het recht op leven of het recht op vrijheid en veiligheid zou blijken

Mogelijke schending van artikel 10 (vrijheid van meningsuiting):

- De vrijheid van meningsuiting geldt niet alleen voor de ideeën die gunstig worden onthaald of die als onschuldig en onverschillig worden beschouwd, maar ook voor die welke de Staat of een bepaalde groep van de bevolking schokken, verontrusten of kwetsen
- Beperkingen op de vrijheid van meningsuiting kunnen enkel worden toegestaan indien zij bij wet worden voorzien ("legaliteitstoets"), in een democratische samenleving nodig zijn ("noodzakelijkheidstoets") en een legitiem doel, zoals opgesomd in artikel 10, § 2 EVRM, nastreven.
- Vrijheid van meningsuiting kan niet worden ingeroepen wanneer iemand misbruik van zijn recht maakt (artikel 17 EVRM) door het verkondigen van hatespeech (aanzettingsmisdrijf in de antidiscriminatieregelgeving). Er is slechts sprake van hatespeech (in de strikte zin) in zeer extreme gevallen, waar er actief wordt aangezet tot haat, geweld of discriminatie t.a.v. een bepaalde groep wegens hun beschermd criterium (bv. ras, religie)
- Mindere erge vormen van hatespeech (in de ruime zin) kunnen soms wel een beperking op de vrijheid van meningsuiting rechtvaardigen, bijvoorbeeld door het beledigen, belachelijk maken of zwart maken van specifieke bevolkingsgroepen.

- De artikelen van vzw Vrede lijken niet onder de kwalificatie van *hatespeech*, zowel in de strikte zin (aanzettingsmisdrijf), als ruime zin, te kunnen vallen.
- De artikelen zouden gekwalificeerd kunnen worden als "scherp, kritisch en polemisch", maar zij roepen o.i. geenszins op tot haat, geweld of discriminatie in het kader van het Israëlisch-Palestijns conflict, en zijn dan ook geen haatmisdrijven in de strikte zin
- Daarnaast lijken de artikelen niet als doel te hebben het Israelische volk te beledigen, belachelijk te maken of zwart te maken, waardoor zij niet kwalificeren als haatmisdrijven in de ruime zin
- Het opleggen van een sanctiëring door het stopzetten, verminderen of terugvorderen van subsidies zou als een inperking van de vrijheid van meningsuiting kunnen worden gekwalificeerd, waarvan dan zou moeten kunnen worden aangetoond dat zij noodzakelijk is om het nagestreefde legitiem doel (bescherming rechten en vrijheden van anderen/openbare orde) te bereiken.

Mogelijke schending van artikel 17 EVRM (misbruik van recht):

- Artikel 17 EVRM is erop gericht om te vermijden dat staten, personen of groepen hun rechten uit het EVRM (bv. vrijheid van meningsuiting) zouden misbruiken om zo anderen hun rechten zoals beschermd in het EVRM te schenden
- Een Staat kan dit recht enkel inroepen in een procedure voor het EHRM indien een verzoeker zich tracht te beroepen op één van zijn rechten in het verdrag (accessoir recht).
- Om artikel 17 EVRM succesvol te kunnen inroepen moet er volgens de rechtspraak effectief sprake zijn van een openlijke oproep tot geweld en haat tegen een bepaalde bevolkingsgroep, bv. Joden of niet-Moslims (cfr. Hizb ut-Tahrir e.a. t. Duitsland en Belkacem t. België), of het ontkennen van de Holocaust (cfr. Garaudy t. Frankrijk).
- De uitspraken in de artikelen van vzw Vrede kunnen o.i. niet worden beoordeeld als uitspraken die de "fundamentele waarden van het EVRM" schenden en dus artikel 17 juncto artikel 10 EVRM schenden

De administratie stelt voor om betrokken organisatie vzw Vrede -na het voornoemde inspectiebezoek- binnen het decretaal vastgelegde juridisch-administratieve kader verder op te volgen, maar acht het niet opportuun verdere sanctiërende stappen te zetten,

Bart Temmerman
Secretaris-generaal

